

ที่ ทม 1218.01/ ว 232

วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรัฐสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

22 กันยายน 2543

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

ด้วยนายอับดุลสุโก ดินอะ รหัสนักศึกษา 4167003 นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา
อิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความประสงค์
ต้องมาติดต่อขอความร่วมมือจากท่านเพื่อกรอกแบบสอบถามการวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"ทัศนคติอุลามาย์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อแนวคิดฮาล์ฟและคอลล์ฟเกี่ยวกับคุณลักษณะของ
อัลลอฮ์"

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายหะสัน หมัดหมาน)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์ (073) 331305

โทรสาร (073) 331305

แบบสอบถาม

เรื่อง

ทัศนคติอุทมาฮาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อแนวคิดของสะลัฟและค่อลัฟ เกี่ยวกับคุณลักษณะ
ของอัลลอฮ์

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถามซึ่งมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์ในแนวลึก มี 4 ข้อ (ซึ่งเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น)

- ก. ทัศนคติอุทมาฮาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อแนวคิดสะลัฟและค่อลัฟ
- ข. ทัศนคติอุทมาฮาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องความแตกต่างของความคิดระหว่างแนวคิดสะลัฟและค่อลัฟ
- ค. ทัศนคติอุทมาฮาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับความแตกแยกในสังคมอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางความคิดระหว่างแนวคิดสะลัฟและค่อลัฟ
- ง. วิธีการแก้ปัญหาความแตกแยกในสังคม

ขออัลลอฮ์ทรงตอบแทนความดีแก่ท่าน

นายอับดุลสุโก ดินอะ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

เลขที่แบบสอบถาม

1 - 2

แบบสอบถาม

เรื่อง

ทัศนคติดูlamaในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อแนวคิดระดับและคอลล์
เกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์

คำชี้แจง กรุณาเติมข้อความลงในช่องว่าง (...) หรือ กาเครื่องหมาย ✓

ลงใน ในแบบสอบถามแต่ละข้อตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย

1. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในจังหวัด 1 ปัตตานี 2 ยะลา 3 นราธิวาส
4 สงขลา 5 สตูล

3

2. อายุ..... ปี

4 - 5

3. สถานภาพสมรส

1 โสด 2 สมรส
3 หย่าร้าง 4 อื่นๆ โปรดระบุ.....

6

4. สถานภาพหรือตำแหน่งที่ท่านดำรงอยู่ในปัจจุบัน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

01 คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด
02 ใต้ครู
04 คณะกรรมการชมรมดูlamaอปัตตานีคารุสตาม
08 ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
16 อื่นๆ โปรดระบุ.....

7 - 8

ตอนที่ 2 การศึกษา

5. การศึกษาศาสนาอิสลาม

- 1 ในระบบโรงเรียนอย่างเดียว
 2 นอกโรงเรียนอย่างเดียว(ปอเนาะ)
 3 ทั้งสองระบบ

9

6. ระยะเวลาในการศึกษาศาสนาอิสลาม

- 1 น้อยกว่า 11 ปี 2 11 - 15 ปี
 3 16 - 20 ปี 4 21 ปีขึ้นไป

10

7. ท่านจบการศึกษาขั้นสูงสุดจากสถาบันการศึกษาใด

- 1 ปอเนาะในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้
 2 ปอเนาะในมาเลเซีย
 3 นอกโรงเรียน (ปอเนาะ) ในมัสก๊ะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย
 4 มหาวิทยาลัย ในประเทศซาอุดีอาระเบีย
 5 มหาวิทยาลัยในประเทศอียิปต์
 6 อื่นๆ โปรดระบุ.....

11

8. ท่านจบการศึกษาขั้นสูงสุดระดับใด

- 1 ปริญญาตรี 2 ปริญญาโท
 3 ปริญญาเอก 4 อื่นๆ โปรดระบุ.....

12

9. ท่านสามารถเข้าใจหนังสืออาหรับ

- 1 น้อยกว่าร้อยละ 50(พอใช้) 2 ร้อยละ
 3 ร้อยละ 70 - 89(ดี) 4 ร้อยละ 90 ขึ้นไป(ดีมาก)

13

10. ท่านได้ศึกษาทัศนคติอุลามาร์ช่วงชิงเราะฮ์ศักราช 500 ปีแรกของอิสลามเกี่ยวกับ
คุณลักษณะของอัลลอฮ์ของผู้ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

□□□

14-16

- 01 อิหม่ามอบูหะนีฟะฮ์
02 อิหม่ามมาลิก
04 อิหม่ามชาฟีอีย์
08 อิหม่ามอะหมัดอิบนุฮัมมัด
16 อิหม่ามบุลหะกัน อัลอัซฮะรีย์
32 อิหม่ามอัลเจาะซาลีย์
64 อื่นๆ โปรดระบุ.....

11. ท่านได้ศึกษาทัศนคติอุลามาร์ช่วงชิงเราะฮ์ศักราช 501 –1 200 เกี่ยวกับ
คุณลักษณะของอัลลอฮ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

□□□

17-19

- 001 อิหม่ามอัลบะเงาะวี
002 อิหม่ามอัลฟิคร อีรรอซี
004 อิหม่ามอันนะวะวี
008 อิหม่ามอัลกุฎบี
016 อิหม่ามอิบนุกะษีร
032 อิหม่ามอิบนุคัยมียะฮ์
064 อิหม่ามมุฮัมมัด บินอับดุลวะฮฮาบ
128 อื่นๆ โปรดระบุ.....

12. ท่านศึกษาทัศนคติอุลามาร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เสียชีวิตและ
เขียนหนังสือเกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์) ของผู้ใด
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

□□

20-21

- 01 ชัยคุดาวูด บินอับดุลลอฮ์อัลฟะฎอนีย์
02 ชัยคอะหมัด บินมุฮัมมัด ไชนอัลฟะฎอนีย์
04 ชัยคอับดุลกอดีร์ อัลมันดีลี
08 อื่นๆ โปรดระบุ.....

13. ท่านศึกษาประวัติศาสตร์การกำเนิดสำนักคิดต่างๆ ด้านหลักศรัทธา เพียงใด

□

- 1 น้อยที่สุด 2 น้อย 3 ปานกลาง
4 มาก 5 มากที่สุด

22

14. ท่านศึกษาวิชาอรรถาธิบายปกรณ์เกี่ยวกับ โองการตีฟ้าตเพียงใด 23
- 1 น้อยที่สุด 2 น้อย 3 ปานกลาง
4 มาก 5 มากที่สุด
15. ท่านศึกษาวิชาหลักการบรรยายปกรณ์เพียงใด 24
- 1 น้อยที่สุด 2 น้อย 3 ปานกลาง
4 มาก 5 มากที่สุด
16. ท่านศึกษาวิชาหะดีษ เกี่ยวกับหะดีษตีฟ้าต จากหนังสือ 25
- อรรถาธิบายหะดีษของอุลามาอ์ที่ได้รับการยอมรับเพียงใด
- 1 น้อยที่สุด 2 น้อย 3 ปานกลาง
4 มาก 5 มากที่สุด
17. ท่านศึกษาวิชาหลักการหะดีษเพียงใด 26
- 1 น้อยที่สุด 2 น้อย 3 ปานกลาง
4 มาก 5 มากที่สุด
18. ท่านศึกษาวิชาเตาฮีดเพียงใด 27
- 1 น้อยที่สุด 2 น้อย 3 ปานกลาง
4 มาก 5 มากที่สุด
19. ท่านศึกษาวิชาตรรกศาสตร์เพียงใด 28
- 1 น้อยที่สุด 2 น้อย 3 ปานกลาง
4 มาก 5 มากที่สุด
20. ท่านศึกษาวิชาปะลาเกาะฮฺ (สำนวนโวหาร) เพียงใด 29
- 1 น้อยที่สุด 2 น้อย 3 ปานกลาง
4 มาก 5 มากที่สุด
21. ท่านชอบวิชาใดมากที่สุด 30
- 1 อรรถาธิบายปกรณ์ 2 หะดีษ 3 เตาฮีด
4 ฟิกฮฺ 5 อื่นๆ โปรดระบุ.....

22. ท่านมีความถนัดวิชาใดมากที่สุด

- 1 อรรถาธิบายกุรฮาน 2 หะดีษ 3 เตาฮีด
4 ฟิกฮ์ 5 อื่นๆ โปรดระบุ.....

31

23. ท่านมีความถนัดวิชาใดเป็นอันดับรอง จากข้อ 22

- 1 อรรถาธิบายกุรฮาน 2 หะดีษ 3 เตาฮีด
4 ฟิกฮ์ 5 อื่นๆ โปรดระบุ.....

32

ก.ทัศนคติผู้ตามมาอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อแนวคิดสะถัฟและศยถัฟ
เกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์

1.ทัศนคติต่อแนวคิดสะถัฟ

1.1. แนวคิดสะถัฟ หมายถึงแนวคิดของกัถยานชนมุสลิมมีชีวิตอยู่ในช่วง
ตามศตวรรษแรกของอิสลาม สำหรับผู้ที่อยู่ช่วงหลังจากนั้นแต่ได้เจริญรอยตาม แนว
คิดสะถัฟไม่ว่าจะอยู่สมัยใด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนอนาคตถือว่าเป็น
ชาวสะถะฟิยั (ผู้ที่เจริญรอยตามสะถัฟ) (คำถามที่ 1)

33

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

.....
.....

1.2. แนวคิดสะถัฟ ศรีทธาโงการ และหะคิษที่เกี่ยวกับคิฟาดตามที
อัลลอฮ์ระบุไว้ในกุรอาน และเราะฮูต ได้กล่าวไว้ในหะคิษ โดยไม่มีการตีความ
การนำไปเปรียบเทียบให้เสมอเหมือนกับสิ่งที่ถูกสร้าง และตีความพยายามที่จะ
รู้ถึงภาวะที่แท้จริงของคุณลักษณะของอัลลอฮ์ (คำถามที่ 2)

34

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

.....
.....

1.3. อีหม่ามทั้งสี่ ยึดตามแนวคิดสะถัฟในการอธิบายโงการ และหะคิษ
เกี่ยวกับคิฟาด (คำถามที่ 3)

35

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

.....
.....

1.4. อิหม่ามอบุลหะสันอัลอัซฮารี๊ ในบ้านปลายของชีวิต ชี้คตามแนวคิดสะถัฟในการอธิบายโองการ และหะดีษเกี่ยวกับศิฟาด ซึ่งมีกล่าวไว้ในหนังสือ al-Ibana (คำถามที่ 4)

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

36

1.5. อุลาม่าฮ์สมัยสะถัฟกับแนวคิดสะถัฟของอิบนุตัยมียะฮ์ และมุฮัมมัด บินฮับดุลวะฮฺฮาบ มีแนวคิดเหมือนกัน(คำถามที่ 5)

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

37

2. ทักสนกคิตต่อแนวคิดคอกถัฟ

2.1 แนวคิดคอกถัฟ หมายถึงอุลาม่าฮ์กลุ่มหนึ่งที่มีชีวิตอยู่หลังสามศตวรรษแรกของอิสลาม ซึ่งสมัยดังกล่าว วิชาตรรกศาสตร์และปรัชญามีอิทธิพลต่อสังคมมุสลิม โดยนำส่วนหนึ่งของวิชาดังกล่าวที่เขาคิดว่าไม่ได้ค้านกับหลักศาสนา นำมาอธิบายโองการและหะดีษที่เกี่ยวกับศิฟาด ที่มีความหมายเป็นนัย โดยการตีความโองการและหะดีษดังกล่าว ให้เหมาะสมกับคุณลักษณะอันสูงส่งของอัลลอฮ์ (คำถามที่ 6)

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

38

2.2 คอกถัฟมีทัศนะว่า อัลลอฮ์ทรงมีคุณลักษณะที่สมบูรณ์ ปราศจากข้อบกพร่องใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งคุณลักษณะของพระองค์มีมากไม่สามารถนับได้ครบถ้วน แต่จำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคนต้องรู้นั้นมี 13 ประการ (คำถามที่ 7)

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

39

ข. ความแตกต่างทางความคิด

1. ความแตกต่างระหว่างแนวคิดทั้งสองมีมาตั้งแต่อดีต (หลังสามศตวรรษแรก
ของอิสลาม) (คำถามที่ 8)

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

40

2. แนวคิดทั้งสองมีจุดประสงค์ร่วมเหมือนกัน คือการให้ความบริสุทธิ์ต่อ
อัลลอฮ์ จากการนำไปเปรียบเทียบให้เสมอเหมือนกับสิ่งที่ถูกสร้าง (คำถามที่ 9)

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

41

3. จุดต่างของแนวคิดทั้งสอง คือศัพท์ไม่มีการตีความ โองการและหะดีษที่
เกี่ยวกับศิฟาด แต่ศัพท์มีการตีความอันเนื่องมาจากมีความหมายเป็นนัย (คำถามที่ 10)

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

42

4. ความแตกต่างทางความคิด ระหว่างแนวคิดทั้งสองเกิดขึ้นจากอุตมามี
เข้าใจตัวของโองการและหะดีษต่างกัน (คำถามที่ 11)

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

43

5. ความแตกต่างทางความคิด ระหว่างแนวคิดทั้งสองเป็นเรื่องปลีกย่อยของ
ศาสนา(ด้านหลักศรัทธา) (คำถามที่ 12)

44

1 เห็นด้วย

2 ไม่เห็นด้วย

3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

ค. ทศนคติอุลามาย์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกี่ยวกับความแตกแยกในสังคมมุสลิม
อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางความคิด ระหว่างแนวคิดศัพท์และค่อลัฟ

1. ความแตกต่างทางความคิดระหว่างอุลามาย์ต่างๆ ของโลกอิสลาม นำไปสู่
ความแตกต่างทางความคิด ระหว่างอุลามาย์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คำถามที่ 13)

45

1 เห็นด้วย

2 ไม่เห็นด้วย

3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

2. อุลามาย์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ บางท่านยอมรับในความแตกต่าง
ทางความคิด บางท่านไม่ยอมรับในความแตกต่างทางความคิด (คำถามที่ 14)

46

1 เห็นด้วย

2 ไม่เห็นด้วย

3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

3. อุลามาย์ซึ่งสอนประชาชนเฉพาะแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง จะทำให้ประชาชน
มีทัศนคติที่ไม่ดี และไม่ยอมรับต่ออีกแนวคิดหนึ่งหากบุคคลดังกล่าวได้รับความรู้
จากอีกแนวคิดหนึ่งอย่างผิวเผิน (คำถามที่ 15)

47

1 เห็นด้วย

2 ไม่เห็นด้วย

3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

4. การไม่ยอมรับความแตกต่างทางความคิดระหว่างแนวคิดทั้งสองของอุลามาร์
และวิภาสซึ่งกันและกัน เป็นสาเหตุสำคัญสู่ความแตกแยกทางสังคม (คำถามที่ 16)

48

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ
เพราะเหตุใด.....

.....
.....

5. การยอมรับความแตกต่างทางความคิดระหว่างกันของอุลามาร์ และแสวงหา
จุดร่วม สงวนจุดต่าง เป็นสาเหตุสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคม (คำถามที่ 17)

49

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ
เพราะเหตุใด.....

.....
.....

6. ความแตกต่างทางความคิดนี้จะอยู่คู่สังคม จังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดไป
เพราะอุลามาร์ต่างๆ ของโลกมีความคิดเห็นแตกต่าง ตั้งแต่อดีต (คำถามที่ 18)

50

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ
เพราะเหตุใด.....

.....
.....

7. ความแตกต่างแต่ไม่แตกแยกในเรื่องดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ในสังคม
มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต (คำถามที่ 19)

51

1 เห็นด้วย 2 ไม่เห็นด้วย 3 ไม่ตอบ
เพราะเหตุใด.....

.....
.....

ง. วิธีการแก้ปัญหาความแตกแยกในสังคม จังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ความแตกแยกในสังคมอันเนื่องมาจากสาเหตุดังกล่าวยังมีแนวทางแก้ไข
(คำถามที่ 20)

1 เห็นด้วย

2 ไม่เห็นด้วย

3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

.....

.....

วิธีการแก้ไข.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน วิชาเดาฮีดในอคีตมึความสำคัญ
และเป็นส่วนหนึ่ง ในการแก้ปัญหาสังคมแตกแยก (คำถามที่ 21)

1 เห็นด้วย

2 ไม่เห็นด้วย

3 ไม่ตอบ

เพราะเหตุใด.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

52

53

.....

.....

.....

.....

.....

.....

करणियैคำศัพท์

คำเขียนเทียบ	ความหมาย	คำอาหรับ
กาฟิร	ผู้ปฏิเสธต่ออัลลอฮ์	كافر
กียาส	การเทียบเคียง	قياس
กูรอาน	ชื่อคำภีร์ที่อัลลอฮ์ประทานให้แก่บิหมัมมัดซึ่ง เป็นบทบัญญัติสูงสุดของศาสนาอิสลาม	قرآن
เคาะลีฟะฮ์	ผู้ปกครองของรัฐอิสลาม	خليفة
ญาอิซ	สิ่งที่ศคิปัญญาชอบรับได้ทั้งมีหรือ ไม่มีสำหรับ อัลลอฮ์	جانز
ญาฮิล	ผู้ไม่รู้	جاهل
ตะฮุคิล	การปฏิเสธคุณลักษณะของอัลลอฮ์	تعطيل
ตะฮุคิลฟีลียะฮ์	การตีความโดยละเอียด	تاويل تفصيلي
ตะฮุคิลอิจมาลียะฮ์	การตีความโดยภาพรวม	تاويل اجمالي
ตะฮุคูป	การถือว่าตัวเองเท่านั้นถูก	تعصب
นบี	ผู้บอกความจริงจากอัลลอฮ์จะใช้นำหน้าชื่อบรรดา เราะสุล เช่น นบิอาดัม นบิอิบรอฮีม นบิหมัมมัด	نبي
นัฎลียะฮ์	หลักฐานจากกูรอานและหะดีษ	نقلي
บิคอะฮ์	อูดริกรรม	بدعة
ฟิรฎุกิฟายะฮ์	ข้อกำหนดสำหรับชุมชนเมื่อผู้ใดผู้หนึ่งในชุมชน ปฏิบัติก็เป็นการเพียงพอแล้วสำหรับชุมชนนั้น	فرض كفاية
ฟิรฎุอัยนุ	ข้อกำหนดให้ปฏิบัติเฉพาะบุคคล	فرض عين
มลาอิกะฮ์	เทวทูตซึ่งอัลลอฮ์ทรงสร้างมาจากรัศมี	ملائكة
มุชริก	ผู้ที่ตั้งภาคต่ออัลลอฮ์	مشرك
มุตะซาบิฮาด	โองการกูรอานหรือหะดีษที่ฟาดที่มีความหมาย เป็นนัย	متشابهات
มุสตะฮิล	สิ่งที่ศคิปัญญาไม่สามารถยอมรับว่ามีสำหรับ อัลลอฮ์	مستحيل
มุหุกะมาต	โองการกูรอานที่ถูกเป็นกฎจะตีความเป็นอย่างอื่น มิได้	محكمات
มุฮาญิรีน	ผู้อพยพจากเมืองมักกะฮ์สู่เมืองมะดีนะฮ์	مهاجرين

คำเขียนเทียบ	ความหมาย	คำอาหรับ
วาญิบ	สิ่งที่สติปัญญาขึ้นันว่าจะต้องมีสำหรับอัลลอฮ์	واجب
คือลัดถลอฮ์อะละยฮิวะ	ขอความโปรดปรานของอัลลอฮ์และสันติจงมี	صلى الله عليه
สลัถัม	แด่นบีมุฮัมมัด	وسلم
ศิฟาด	คุณลักษณะของอัลลอฮ์	صفات
สุบหานะฮฺวะตะฮฺวาฮา	ความบริสุทธิ์และสูงส่งยิ่งแก่อัลลอฮ์	سبحانه وتعالى
ซูเราะฮ์	บทหนึ่งในกุรอานซึ่งในกุรอานมีทั้งหมด 114	سورة
หะดีษ	บท	حديث
อะกีดะฮ์	คำพูด การกระทำและการยอมรับของนบีมุฮัม-	عقيدة
อันศอรั	มัด	أنصار
อัลลอฮ์	หลักยึดมั่นหรือหลักศรัทธา	
อายะฮ์	ผู้ช่วยเหลือนบีมุฮัมมัดและเศาะหาบะฮ์ซึ่งอาศัย	
อิญาอ	อยู่ในเมืองมะดีนะฮ์	
อินชาอัลลอฮ์	วิสามัญนามของพระเจ้าในศาสนาอิสลาม	الله
อุลามาอ์	ข้อความในกุรอานคำหนึ่ง ประ โยคหนึ่งหรือ	آية
	หลายประ โยคเรียกเป็นอายะฮ์หนึ่ง ซึ่งในกุร-	
	อานมีทั้งหมด 6,666 อายะฮ์	
	มคิขของปวงปราชญ์	إجماع
	หากเป็นความประสงค์ของอัลลอฮ์	إنشاء الله
	บรรดาปวงปราชญ์หรือนักวิชาการด้านศาสนา	علماء
	อิสลาม	

อุลามาอ์(นักปราชญ์หรือนักวิชาการ) ผู้มีชื่อเสียงในโลกอิสลาม
ซึ่งมีกล่าวในการวิจัยครั้งนี้

ลำดับ ที่	ชื่อที่เป็นที่รู้จัก	ปีเกิด (ฮ.ศ.)	ปีตาย (ฮ.ศ.)
1	อิบนุอับบาต	-	86
2	มูญาฮิด	21	104
3	อ็ฏฏะฮาก	-	105
4	เกาะตาคะฮุ	-	118
5	อบูหะนีฟะฮุ	80	150
6	สุฟยาน อัษษะรีย์	97	161
7	อบูอุบัยคะฮุ	-	210
8	มาลิก	93	179
9	ซาฟิอีย์	150	204
10	อะหฺมัดอิบนุฮัมบัล	164	241
11	อัลบุคอรี	194	256
12	มุสลิม	204	261
13	อบูคาอูด	202	275
14	อัตติรมิซีย์	209	279
15	อิบนุมาญะฮุ	207	275
16	อิบนุไกศาน	-	299
17	อันนะสาอีย์	214	303
18	อ็ฏฏะฮะบะรีย์	-	311
19	อบุลหะสันอัลอัซอะรีย์	260	324
20	อ็ฏฏอบรอนีย์	260	354
21	อิบนุหัจญุ	-	456
22	อิบนุอบูยะฮุลา	-	485
23	อัลเฟาะซาอีย์	450	505

ลำดับ ที่	ชื่อที่เป็นที่รู้จัก	ปีเกิด (ช.ศ.)	ปีตาย (ช.ศ.)
24	อัลบะเราะวีญ	436	516
25	อัลฟิคร อีรเราะซีญ	514	606
26	อัลกุฎฏีบีย	-	671
27	อันนะวะวีญ	631	676
28	อิบนุนุญะมาอะฮฺ	639	727
29	อิบนุดัยมียะฮฺ	661	728
30	อิบนุก็อยยิม	691	751
31	อิบนุกะฟีร	700	765
32	อิบนุหะญูร์ อัลอัศเกาะลانى	773	852
33	มุฮัมมัดบินอับดุลวะฮฺฮาบ	1116	1206
34	ซัยคุดาด (ชาวปัตตานี)	1181	1261
35	ซัยคุอะหมัด บินมุฮัมมัดไซนุ (ชาวปัตตานี)	1271	1325
36	หะสันอัลบันนา (ชาวอีิปต์)	1311	1368
37	ซัยคุอับดุลกอดีร์ อัลมันคิลีย (ชาวอินโดนีเซีย)	1316	1383